לאובלין ומצאו שיושב במבוי שאין לו אלא לחי אחד אמר לו בני עשה לחי אחר אמר לו וכי לסותמו אני צריך א"ל יסתם ומה בכך אמר רשב"ג לא נחלקו ב"ש וב"ה על מבוי שהוא פחות מארבע אמות שאינו צריך כלום על מה נחלקו על רחב מארבע אמות ועד עשר שב"ש אומרים לחי וקורה וב"ה אומרים או לחי או קורה קתני מיהת וכי לסותמו אני צריך אי אמרת בשלמא לחיין וקורה משום הכי אמר וכי לסותמו אני צריך אלא אי אמרת לחיין בלא קורה מאי לסותמו הכי קאמר וכי לסותמו בלחיין אני צריך אמר מר אמר רבן שמעון בן גמליאל לא נחלקו ב"ש וב"ה על מבוי שפחות מארבע אמות שאינו צריך כלום והא אנן תנן משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר"ע לא נחלקו ב"ש וב"ה על מבוי שהוא פחות מארבע אמות שהוא ניתר או בלחי או בקורה אמר רב אשי הכי קאמר אינו צריך לחי וקורה כב"ש ולא לחיין כר' אליעזר אלא או לחי או קורה כבית הלל וכמה אמר רב אחלי ואיתימא רב יחיאל עד ארבעה אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב מודים חכמים לרבי אליעזר בפסי חצר ורב נחמן אמר הלכה כר' אליעזר בפסי חצר אמר רב נחמן בר יצחק מאן מודים ר' הלכה מכלל דפליגי [מאן פליג עליה] רבנן דתניא חצר ניתרת בפס אחד רבי אומר בשני פסין אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן חצר צריכה שני פסין אמר ליה רבי זירא לרבי אסי מי אמר רבי יוחנן הכי והא את הוא דאמרת משמיה דר' יוחנן פסי חצר צריכין שיהא בהן ד' וכי תימא ארבעה מכאן וארבעה מכאן והתני רב אדא בר אבימי קמיה דרבי חנינא ואמרי לה קמיה דר' חנינא בר פפי קטנה בעשר וגדולה באחת עשרה כי סליק רבי זירא מימי פרשה ברוח אחת בארבעה משתי רוחות משהו לכאן ומשהו לכאן והדתני (א) אדא בר אבימי רבי היא וסבר לה כרבי יוסי אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל חצר ניתרת בפס אחד אמר ליה אביי לרב יוסף מי אמר שמואל הכי והא אמר ליה שמואל לרב חנניה בר שילא את לא תעביד עובדא אלא או ברוב דופן או בשני פסין אמר ליה ואנא לא ידענא דעובדא הוה (ב) בדורה דרעותא לשון ים הנכנס לחצר הוה ואתא לקמיה דרב יהודה ולא אצרכיה אלא פס אחד אמר ליה לשון ים קאמרת קל הוא שהקלו חכמים במים כדבעא מיניה רבי טבלא מרב מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה אמר ליה אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים קל הוא שהקלו חכמים במים מכל מקום קשיא כי אתו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב פירשוה מרוח אחת בארבעה משתי רוחות משהו לכאן ומשהו לכאן אמר רב פפא אי קשיא לי הא קשיא לי דאמר ליה שמואל לרב חנניה בר שילא את לא תעביד עובדא אלא או ברוב דופן או בשני פסין למה לי רוב דופן בפס ארבעה סגי וכי תימא מאי ברוב דופן בדופן שבעה דבארבעה הוה ליה רוב דופן למה לי ארבעה בשלשה ומשהו סגי דהא אמר רב אחלי ואיתימא רב יחיאל עד ארבעה איבעית אימא כאן בחצר כאן במבוי ואיבעית אימא דרב אחלי גופיה תנאי היא תנו רבנן לשון ים הנכנס לחצר אין ממלאין הימנו בשבת אלא אם כן יש לו מחיצה גבוה י' טפחים בד"א שפירצתו ביותר מעשרה אבל עשרה אין צריך כלום ממלא הוא דלא ממלאינן הא טלטולי מטלטלינן והא נפרצה חצר במלואה למקום האסור לה

הכא

לאובלין. מקום: **הכי קאמר אינו צריך** (ג) **לא לחי ולא קורה כו'.** והאי כלום דקאמר אהנך תוספת דמוספי בית שמאי ורבי אליעזר אדבית הלל קאי: **וכמה.** יהא פחות רוחבו מארבע אמות ויהא צריך תיקון: **עד ארבעה.** טפחים אפילו אינו רחב אלא אמה או חמשה או ארבעה טפחים צריך לחי אבל בפחות מארבעה אינו צריך כלום: **בפסי חצר.** אם נפרצה למקום האסור לה צריכה שיור משני צידיה: **מאן מודים.** דקאמר ר' ירמיה רבי. ומאי הלכתא דקאמר רב נחמן דמשמע מכלל דפליגי אף בפסי חצר: **מאן פליג עליה רבנן.** בני מחלוקתו של רבי: **וגדולה באחת עשרה.** דליכא אלא שלשה מכאן ושלשה מכאן וקתני גדולה מותרת: **מימי.** עלה מן הים: **רבי היא וסבר לה כר' יוסי.** דאמר לחי רחב שלשה טפחים בעי ורבי יוחנן אליבא דרבנן קאמר דפס דקאמרי רבנן ארבעה טפחים הוא ובשני רוחות סגי בשני משהויין: **לשון ים שנכנס לחצר הוה.** ופרצו הדופן במלואו: **ולא אצרכוה אלא פס אחד.** כראש הכותל ומותר למלאות מן המים לפנים ממקום המחילה ולא אמרינן קא ממלא מכרמלית לרשות היחיד: **שהקילו חכמים במים.** למלאות מהן ע"י תיקון כל שהוא: **כדבעא מיניה כו'.** אלמא יש להקל במים [מה] שאין [כן] במקום אחר. להכי נקט חורבה דדרכה להיות שם מחילות תלויות: **אלא במים.** כגון גזוזטרא שהיא למעלה מן הים בפרק כילד משתתפין (לקמן ד' פז:): **מכל מקום.** דשמואל אדשמואל קשיא: **פירשוה.** לשמואל האי דקאמר בפס אחד היינו ארבעה טפחים והאי דקאמר שני פסים בקטנים כל דהו: **בשלשה ומשהו סגי.** דאימעיט מארבעה ותו לא בעי מידי: **דהא אמר רב אחלאי.** לעיל דפחות מארבעה לא צריך כלום: **כאן בחצר.** חצר מרובע או רחבו יותר מארכו אע"ג דאימעיט מארבעה לא סגי בהכי: **מבוי.** ארכו יותר על רחבו: **דרב אחלאי תנאי היא.** לקמן (ד) מפרש להו וליכא למיקם עלה דמילתא הילכך בעינן רוב הדופן עומד: **שנכנס לחצר.** דרך פירצת הכותל וכשלא נפרץ במלואו עסקינן מדמפליג בעשרה ליותר מעשרה: **אלא אם כן.** עשו מחילה לגדור פירצת כותל החצר עד עשרה: **אבל עשרה אין צריך כלום.** שהרי יש שיור מכאן ומכאן: **ממלא הוא דלא ממלאינן.** משום דמטלטל מכרמלית לרשות היחיד: **הא טלטולי מטלטלינן.** בהאי חצר: **במלואה.** לאו דווקא אלא כל יותר מעשרה קרי ליה מלואה:

דאית

בפסי חצר. וקשה דגבי מבוי נקט לשון לחי וגבי חצר נקט לשון פס בכולה שמעתא אף על גב דשניהם משהו:

ורב נחמן אמר הלכה כר' אליעזר בפסי חצר. והא דלא קאמר הלכה כרבי בפסי חצר דהא סבר כרבי אליעזר כדקאמרינן ומודים חכמים היינו רבי לר' אליעזר והוה ניחא טפי דליהוי איירי בחצר אלא דניחא ליה למנקט ר' אליעזר שנזכר במשנתנו וצריך לומר דרבי ורבנן בחצר מרובעת פליגי דלרבנן סגי להו בפס משהו ולרבי צריך שני פסין של שני משהויין דאי בארכה יתר על רחבה פליגי קשיא דרב נחמן אדרב נחמן דהכא פסיק כרבי ובסוף שמעתא קאמר רב נחמן נקיטינן דחצר שארכה יתר על רחבה ניתרת בלחי משהו אלא ודאי במרובע פליגי וצריך שני פסין של שני משהויין או בפס אחד של ארבעה כדאמר רב נחמן בסוף שמעתא דחצר מרובעת ניתרת בפס ארבעה ודלא כפירוש הקונטרס שפירש בסמוך מרוח אחת בד' משתי רוחות משהו לכאן ומשהו לכאן דהוי כרבנן דלרבנן סגי בפס אחד ומשהו כדפירשנו אלא כרבי אתי להכי הילכתא: **וכי תימא בדופן** שבעה דבארבעה הוי רוב דופן. והשתא אי נקט ארבעה לא הוי משמיענו מדום יותר מברוב דופן לאדרבה השתא דנקט ברוב דופן הוי רבותא טפי דאע"ג דלא הוי ארבעה סגי הואיל ואיכא רוב דופן למה לי ארבעה פירוש למה אטעיה להצריך ארבעה בשלשה ומשהו סגי דהשתא לא הוי צריך אפילו רוב דופן כיון שנתמעט האויר מארבעה ויש ספרים דגרסי למה לי רוב דופן ולפי זה אתי שפיר כפשיטות ואית ספרים דלא גרסי רוב דופן אלא למה לי בתלתא ומשהו סגי והיא היא:

הכא

עין משפט נר מצוה

סה א מיי' פי"ז מהלכות שבת הלכה ט סמג עשין דרבנן א טור ש"ע א"ח סי' שסג סעיף כח:

סו ב מיי' פט"ז מהלכות שבת הלכה יב סמג שם טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף כ:

סז ג מיי' שם הלכה יג סמג שם טוש"ע א"ח סי' שנה סעיף [כ] ג:

סח ד מיי' שם הלכה יא סמג שם טוש"ע א"ח סי' שנו סעיף כ:

◆

רבינו חננאל

א' רבן שמעון בן גמ' לא נחלקו בית שמאי ובית הילל על מבוי שהוא פחות מד' אמות שאין צריך כלום. איני והא תנן משום ר' ישמעאל אמר תלמיד אחד לא נחלקו בית שמאי ובית הילל על פחות מד' אמות שהוא או בלחי או בקורה. ופריק רב אשי דרבן שמעון בן גמליאל הכי קתני אינו צריך לחיים כר' אליעזר ולא לחי וקורה כבית שמאי, אלא או לחי או קורה כבית הילל. למטה עד כמה. אהלי ואי תימא רב (יהואל) [אהלין] עד ארבעה. פי' מבוי שהוא רחב מארבע(ה) אמות ולמעלה צריך לחי (או) [ו]קורה עד עשר אמות. אבל למטה מד' אמות עד ד' טפחים צריך לחי או קורה. אבל אם פתחו של מבוי רחבו מארבעה טפחים ולמטה אין צריך לא לחי ולא קורה אלא מותר בולא כלום. סוגיין דבי היכי דמצריך ר' אליעזר במבוי לחיים הכי נמי מצריך לחצר שני פסין. ואמר רב נחמן בר יצחק מאן מודים לר' אליעזר בפסי החצר [רבי]. ומאן חולקין עליו רבנן. דתניא חצר ניתרת בפס אחד, רבי אומר בשני פסין. א"ר אסי א"ר יוחנן חצר צריכה שני פסין. ואסיקנא, שני פסין בשני רוחות משהו לכאן ומשהו לכאן, מצד אחד צריך פס ארבעה. והא דתני איבומי חצר קטנה בעשר גדולה בי"א, אוקימנא לר' דמצריך שני פסין, וסבר לה כר' יוסי דאמר לחיים שאמרו רחבן שלשה טפחים, שצריך לחי שלשה מיכן ולחי שלשה מיכן, הרי אמה שעודפת הגדולה על הקטנה. הא דאמר שמואל חצר ניתרת בפס אחד, אסיקנא עובדא הוה בדורא דרעותא בלשון ים שנכנס לחצר ולא אצרכה רב יהודה אלא פס אחד משום קל הוא שהקילו חכמים במים. אמר רב פפא קשיא לי הא דא"ל שמואל לרב חנניה בר שילא את לא תעביד עובדא, אלא או ברוב דופן או בב' פסין. למה לן רוב דופן פס ארבעה סגיא, וכי תימא הכא בחצר שהיא שבעה עסיקין ועבד ארבעה ושבק תלתא, הא עביד תלתא (א) ושבק ארבעה לא, והאמר אהלי ואי תימא רב אהלי עד ארבעה. ושנינן הא דרב אהלי תנאי היא. איבעית אימ' מילי דחצר לחוד מילי דמבוי לחוד, כלומר כי אמר רב אהלי במבוי אבל בחצר לא. ת"ר לשון ים שנכנס לחצר אין ממלאין הימנה בשבת אא"כ עשו לה מחיצה גבוה עשרה טפחים, במ' דברי' אמו' ביתר מעשר אבל בעשר אין צריך כלום. ואקשינן בלשון ים דאסיר הא בחצר שרי לטלטולי, והרי נפרצה החצר למקום האסור לה.

מסורת הש"ס

א) [לקמן יג.], ב) [שבת קו: וש"נ], ג) לעיל י., ד) [לעיל ט:], ה) [גירס' הערוך בערך ימי ר' אבא], ו) שבת קא. לקמן עו: מח. פו:, ז) [לקמן יד:], ח) לא שמא משום דלאלא בר אבימי צריך לר' רחבים (ד') [ג'] ומודים חכמים דקאמר היינו שצריך ב' [ת"י], ט) ואם הייתי גורסי' נבליר מארבעה סגי הוי א"ש טיפא אך לא נמצא בשום ספר.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא דתני רב אדא בר אבימי: (ב) שם דעובדא היה בדורא דרעותא: (ג) רש"י ד"ה הכי קאמר אינו צריך לחי וקורה כנ"ל ותיבת לא נמחק: (ד) ד"ה דרב אחלי וכו' לקמן, נ"ב בריש דף יג:

◆

גליון הש"ס

גמ' א"ר נחמן בר יצחק מאן מודים. עי' גיטין דף לא ע"ב תד"ה אלא ל"ל. ולקמן דף מג ע"ב תד"ה יתיב ולקמן דף יח ע"ב תד"ה מתקיף:

◆

מוסף רש"י

חצר ניתרת בפס אחד. אם נפרצה לרה"ר ונשתייר בה מצד אחד מותרת, וכשאין הפירצה יותר מעשר עסקינן, דאי יותר מעשר לא מהני ליה מחילה להאי חצר (לעיל י.). **קטנה בעשר וגדולה באחת עשרה.** שאין גדולה עודפת על הקטנה אלא אמה אחת, הרי שלשה טפחים לכאן ושלשה טפחים לכאן (לעיל ט:). **בדורא דרעותא.** כפר רועים (לעיל ז:). **מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה.** שדרך להיות בה מחילות שנפלו תחתיהן וקיימות מלמעלה ותלויות, מהו שתתיר לטלטל בחורבה שלא תהא כפרוצה לרה"ר (שבת קא.). **אלא במים.** כגון גזוזטרא שהיא למעלה מן הים דתנן (לקמן פז:) דעושה מחילה תלויה סביב וממלא, וכן בור שבין שתי חצרות וחלקו במחילה תלויה מלמעלה ממלא זה מכאן וזה מכאן ואע"פ שלא עירבו (שבת קא.).

◆

רב נסים גאון

והאי דתני אדא בר איבומי רבי היא סבר לה כר' יוסי. הוא שאמרה ר' יוסי במשנה בשביל הלחיים רחבן ג' שכבר פירשנוהו.

(א) ומשהו ושבק פחות ד' לא. כ"ה לפי הנוסחא בגמ' שלפנינו.